חטל פרט. הסמוך להם ומנהו ביניהם ודומה בכלל ופרט וכלל ומרבי ביה כל כעין הפרט הלכך מי לאו מחלבו קמא הוה מרבינן בכעין הפרט מפי׳ בורות דדמו לפרט דהכי שהן מיס גדלין על גבי קרקע לפי שהמא דלכתיב מחלבו קמא דרשינן ליה הכי מה הפרט מפורש מיס נובעים אף כל מיס נובעים ואימרינן ונעיצין לאיסורא כחלבו ולא מיתמרבו בורות: **ומאי רבי.** כבעין הפרט לאף כל: **ומאי מיעט.** לכל פרט למעוטי מהא: **ואימא מה הפרט מפורש וכו׳.** לפע״ג דלא דמי ליה לפרטא אלא אחד לד מרבינן בתרא דוקא: **א״כ תאכלו מאי אהני ליה.** בלאו הוא נמי כיון דלא מיתסרי להא דלא דמו לפרט במידי אלא לאו מחלבו למשרי בורות שיחין ומערות אלא ולמימרא דלא מרבי בכעין הפרט אלא מרבינן ונעיצין דדמו ליה בשני לדדין: **חריצין.** מרוכין וקלחים: **נעיצין.** לחנין כגון חומן שעושין לציבורי דגים: ואימא מיפכח לא גרסינן הכא עד בסיפא דשמעתא בתר מלתא דתנא דבי ר׳ ישמעאל תנא כל הכא גבי תנא דבי רב דדרים בלבי ופרטי ליכא לאוקמיה הכא בעין הפרט אלא ופרטי ליכא ומאי בעין הפרט אית בהו דרבינהו לאיסורא ונעיצין: **במים במים ב׳ פעמים.** הואיל ואני הכללות סמוכין כשמטיל פרט שאחריהם ניחסם מה בתורה היא אלא תדוגם בכלל ופרט אלא נרבוי ומיעוט ללמדי פלוגתא דתנאי לפרטא מכללא אלא תדרשיה בכלל ופרט ואיכא בין ריבה ומיעטו לכלל ופרט כי דרשינן כלל ופרט הוי פרט פירושו של כללא ואין בכלל אלא מה שבפרט ואפי׳ דבר הדומה לו אין לך להביא וכשכלל לך כלל שני אתה בפרט אתני לאתויי מידי דלאו בריבוי ומיעוט למדים מיניה כל מילי ומשום הכי קאמר מחלבו קמא דרשינן ליה הכי מה הפרט מפורש מיס נובעים אף כל מיס נובעים ונעיצין לאיסורא כחלבו ולא מיתמרבו בורות: **ומאי מיעט.** בכעין הפרט לאף כל: **ומאי מיעט.** לכל פרט למעוטי מהא: **ואימא מה הפרט מפורש וכו׳.** לפע״ג דלא דמי ליה לפרטא אלא אחד לד מרבינן בתרא דוקא: **א״כ תאכלו מאי אהני ליה.** בלאו הוא נמי כיון דלא מיתסרי להא דלא דמו לפרט במידי דלא לאו מחלבו למשרי בורות שיחין ומערות אלא ולמימרא דלא מרבי בכעין הפרט אלא מרבינן ונעיצין דדמו ליה בשני לדדין: **חריצין.** מרוכין וקלחים: **נעיצין.** לחנין כגון חומן שעושין לציבורי דגים: ואימא מיפכח לא גרסינן הכא עד בסיפא דשמעתא בתר מלתא דתנא דבי ר׳ ישמעאל תנא כל הכא גבי תנא דבי רב דדרים בלבי ופרטי ליכא לאוקמיה הכא בעין הפרט אלא ופרטי ליכא ומאי בעין הפרט אית בהו דרבינהו לאיסורא ונעיצין: **במים במים ב׳ פעמים.** הואיל ואני הכללות סמוכין כשמטיל פרט שאחריהם ניחסם מה בתורה היא אלא תדוגם בכלל ופרט אלא נרבוי ומיעוט ללמדי פלוגתא דתנאי לפרטא מכללא אלא תדרשיה בכלל ופרט ואיכא בין ריבה ומיעטו לכלל ופרט כי דרשינן כלל ופרט הוי פרט פירושו של כללא ואין בכלל אלא מה שבפרט ואפי׳ דבר הדומה לו אין לך להביא וכשכלל לך כלל שני אתה בפרט אתני לאתויי מידי דלאו בריבוי ומיעוט למדים מיניה כל מילי ומשום הכי קאמר מחלבו קמא דרשינן ליה הכי מה הפרט מפורש מיס נובעים אף כל מיס נובעים ונעיצין לאיסורא כחלבו ולא מיתמרבו בורות: **ומאי מיעט.**

במים במים שני פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט. פי׳ בקונטרס משום דברבוי ומיעוט מדרים ליה בקונטרס מחלבו קמא למיסרי בורות ומערות לחתו ברבוי ומיעוט ורבוי לחסור לחילו כלל ופרט דרשינן לה הוה מחרבי בורות ולא מיעטיך מחלבו יתירא דקסבר חנא דבי ר׳ ישמעאל כללא קמא דוקא ולא מרבינן בכלל בחנא לחלא מידי דדמי ליה בכל לד לפרט להיינו בורות ושיחין ומערות לאיסורא ומאי מיעט בורות שיחין ומערות להתירא ואימא מה הפרט מפורש מים גדלין על גבי קרקע אף כל מים גדלין על גבי קרקע ומאי רבי אפי׳ בורות שיחין ומערות לאיסורא ומאי מיעט מיעט כלים אם כן תאכלו מאי אהני ליה [ב]דבי ר׳ ישמעאל תנא במים במים שתי פעמים אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט במים ריבה בימים ובנחלים מיעט במים חזר וריבה ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל מאי רבי [א]חריצין ונעיצין לאיסורא ומאי מיעט בורות שיחין ומערות להתירא אימא מאי ריבה בורות שיחין ומערות לאיסורא ומאי מיעט מיעט כלים א״כ תאכלו מאי אהני ליה ואיפוך אנא כדרבי מתתיה דתני מתתיה בר יהודה מאי ראית לרבות בורות שיחין ומערות להתירא ולהוציא חריצין ונעיצין לאיסורא מרבה אני בורות שיחין ומערות שהן עצורים בכלים ומוציא אני חריצין ונעיצין שאין עצורין בכלים הי סתום והי מפורש פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לו מפורש ואין לו סתום וחד אמר אין לו מפורש ויש לו סתום מאי טעמא דמאן דאמר יש לו מפורש אמר לך מיניה הוא דקא משתרו כלים מאי טעמא דמאן דאמר אין לו מפורש דהאי הוא דקמוכח אהאיך דאי מהאיך הוה אמינא בכלים אע״ג דאית ליה נמי לא תיכול אמר רב הונא [ב]לא לשפי אינש שיכרא בצבייתא באורתא דילמא פריש לעיל מצבייתא והדר נפיל לכסא והוי עובר משום [א]שרץ השורץ על הארץ אי הכי במנא נמי דלמא פריש לדפנא דמנא והדר נפיל למנא התם [ג]היינו רביתיה ומנא תימרא דתניא מנין לרבות בורות שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע ת״ל [ב]תאכלו מכל אשר במים וליחוש דלמא פריש לדפנא והדר נפיל אלא היינו רביתיה ה״נ היינו רביתיה אמר ליה רב חסדא לרב הונא תניא דמסייע לך כל השרץ השורץ על הארץ [ד]לרבות יבחושין שסיננן טעמא דסיננן הא לא סיננן שרי [ג]אמר שמואל [ה]קישות שהתליעה באביה

דקסבר תנא דבי ר׳ ישמעאל כללא קמא דוקא ולא מרבי בתרא לחא מידי דדמי ליה בכל לד להיינו בורות ושיחין ומערות ופרט למגדים לתנא דבי ר׳ ישמעאל דלא מרבינן מכלל ופרט מפורש מים נובעים אף כל מים נובעים מאי רבי חריצין ונעיצין לאיסורא ומאי מיעט מיעט כלים אם כן תאכלו מאי אהני ליה ואיפוך אנא כדרבי מתתיה דתני מתתיה בר יהודה מאי ראית לרבות בורות שיחין ומערות להתירא ולהוציא חריצין ונעיצין לאיסורא מרבה אני בורות שיחין ומערות שהן עצורים בכלים ומוציא אני חריצין ונעיצין שאין עצורין בכלים הי סתום והי מפורש פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לו מפורש ואין לו סתום וחד אמר אין לו מפורש ויש לו סתום מאי טעמא דמאן דאמר יש לו מפורש אמר לך מיניה הוא דקא משתרו כלים מאי טעמא דמאן דאמר אין לו מפורש דהאי הוא דקמוכח אהאיך דאי מהאיך הוה אמינא בכלים אע״ג דאית ליה נמי לא תיכול אמר רב הונא [ב]לא לשפי אינש שיכרא בצבייתא באורתא דילמא פריש לעיל מצבייתא והדר נפיל לכסא והוי עובר משום [א]שרץ השורץ על הארץ אי הכי במנא נמי דלמא פריש לדפנא דמנא והדר נפיל למנא התם [ג]היינו רביתיה ומנא תימרא דתניא מנין לרבות בורות שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע ת״ל [ב]תאכלו מכל אשר במים וליחוש דלמא פריש לדפנא והדר נפיל אלא היינו רביתיה ה״נ היינו רביתיה אמר ליה רב חסדא לרב הונא תניא דמסייע לך כל השרץ השורץ על הארץ [ד]לרבות יבחושין שסיננן טעמא דסיננן הא לא סיננן שרי [ג]אמר שמואל [ה]קישות שהתליעה באביה

מסכת זבים
פרק ד׳ משנה ו׳

הַזָּב בְּכָל מֹאזְנַיִם וְאֶבְלִין וּמַשְׁקִין בְּכָל שְׁנִיָּה, טְמֵאִין. וּבְמֵת, הַכֹּל טָהוֹר, חוּץ מִן הָאָדָם. זֶה חָמֵר בַּזָּב מִבְּמֵת, וְחָמֵר בְּמֵת מִזָּב, שֶׁהַזָּב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב מִתַּחְתָּיו לְטַמֵּא אָדָם וּלְטַמֵּא בְּגָדִים, וְעַל גַּבָּיו מִדָּף לְטַמֵּא אֶבְלִין וּמַשְׁקִין, מַה שֶּׁאֵין הַמֵּת מְטַמֵּא. חָמֵר בְּמֵת, שֶׁהַמֵּת מְטַמֵּא בְּאֹהֶל וּמְטַמֵּא טֻמְאַת שִׁבְעָה, מַה שֶּׁאֵין הַזָּב מְטַמֵּא:

עין משפט נר מצוה

רעט א מיי׳ פ״ג מהל׳ מאכלות אסורות הל׳ יח עי׳ מ״מ סמג עשין סב טוש״ע י״ד סי׳ פד סעיף ב:
רפ ב מיי׳ שם הל׳ כ טוש״ע שם סעיף ג:
רפא ג מיי׳ שם הל׳ יט טוש״ע שם סעיף ו:
רפב ד מיי׳ שם הל׳ כ טוש״ע שם סעיף ג:
רפג ה מיי׳ שם הל׳ טו טוש״ע שם סעיף ו:

רבינו גרשום

ואירבו להו בורות ושיחין ומערות לאיסורא כר׳. כלומר את אמרת בורות שיחין ומערות ששוחה ושותה מהן ואינו נמנע אע״ג דלית ליה אימא לאיסורא דאי אית ליה אכול ואי לית ליה לא תיכול [אפי׳] בורות שיחין ומערות: ואימעיטו ליה כלים להתירא. כלומר דבכלים אע״ג דלית ליה אכול: ואימא איפכא. כלומר חריצין ונעיצין להתירא בורות שיחין ומערות לאיסורא: חד אמר יש לו סתום אין לו מפורש. כלומר כל אשר לו סנפיר וקשקשת סתום וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת מפורש: (משנה לו קא) [מניה הוא דקא] מיתרבו כלים. בימים ובנחלים הוא דאית ליה אכול דלית ליה לא תיכול (וניכול להבין) הא בכלים אע״ג דלית ליה תיכול כדאמרי׳ לעיל: אין לו הוא דקא מגלי עליה דיש לו. כלומר דאי מיש לו הוה אמינא בכלים אע״ג דאית ליה לא תיכול קמ״ל אין לו בימים ובנחלים הוא דלית ליה לא תיכול משמע הא בכלים אע״ג דלית ליה אכול: בציבייא בלילייא. כלומר שמשים ציבי החצבא ושפי שיכרא דרך ציבי דלמא פריש התולעת מחצבא לציבי ומיחזי כשרץ השורץ: א״ל רב חסדא לרב הונא תניא דמסייע. מה דאמרת כי פריש לציבי והדר נפיל יש בו משום שרץ השורץ תניא דמסיינא לך דלאחר שפירש למסננת קרינן ביה השרץ: קישות שהתליע

מסורת הש״ס

גמ׳ ו)ב״ק סד: שבועות ה. נכורות נג. [וכפ׳ דמעל ר׳ ישמעאל י״ג מדות שהמורה מדרש הוא וכפ׳ מיכא גם מלא זו הימנו במימר תוס׳ שבועות ה. ד״ה דמעל] **ז)**לעיל נח. **רש״י ג)**בימים ונחלים. רש״ל **ז)**[ל״ל נחבילו]

גליון הש״ם

גמ׳ קישות שהתליעה. עי׳ פסחים קטו ע״ב תוס׳ ד״ה קפל:

הגהות

גמ׳ דתניא מנין לבורות שיחין כו׳. כל״ל וכ״ה בכת״ס וכלעיל (סו:):
(ב״ח)
כל השרץ כו׳ לרבות יבחושין כו׳. בכ״ק ורס״ג הגי׳ ופא נגלתה מסקנו כו׳ וכ״ה בתורת כהנים ובפרש״י עלי המורה:
(ב״ח)

תורה אור

גמ׳ א) וְכֹל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:
(ויקרא יא, מא)
ב) אַת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כֹּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹּאכֵלוּ:
(ויקרא יא, ט)

פניני רש״י

תנא במים במים שתי פעמים. ...כלומר כל מקום שנאמר ב׳ כללות זו אצל זו ופרט שמתיהן כגון הכא שם מלחלו מכל מקום שהן במים זה מחלבו קמא לו סנפיר וקשקשת במים דהיינו שמי כללות דמשמע דבכל מים כעין שמי סנפיר וקשקשת ופרט כתיב אחריהם במים ובנחלים דמשמע במים ובנחלים שנובעים הם בעין סנפיר וקשקשת אבל הגדלים במים מכונסין מיתאכלי אע״פ שאין סנפיר וקשקשת אין זה כלל ופרט אף דיינינן ליה בכלל ופרט אצל מעילין הפרט פיהן ודיין שומו בדבר ומיעוטי...
(בכורות נג. ד״ה הכא)

שיטה מקובצת

ג) לכך נראה דהנך חריצין ונעיצין דהכא איירי באין נובעין. נ״ב (ולאנן) [ולא כן] פירש״י לעיל לפיכך צריך לומר דנקט עצורין לאשמועינן דאי הן זוחלין אסיר אע״ג דאינם נובעין. כך נ״ל: